

Тема 5. Третя Божа заповідь Пам'ятай день святий святкувати

пор. Втор 5, 12-15

Цей день учинив Господь, радіймо й веселімся в ньому! (Пс 118, 34).

Чого навчає Бог третьою заповіддю?

Бог створив людину і покликав її до щастя, до святості. Однак, знаючи її слабкість, знаючи, що в буденному житті під впливом щоденних турбот і труднощів, людина схильна віддалятися від початкового стану радості і миру, Бог встановив третю заповідь «День святий святкувати», щоб допомогти людині повернутися до первинного стану, освятити її, а через неї весь світ.

Для християнина «день святий» — неділя — є часом для того, щоб застановитися над власним життям, щоб заглибитися у власне сумління та очистити його. Це виокремлений життєвий простір, час, щоб наблизитися до Бога — свого Творця — та до інших людей — наших братів і сестер. Господь заохочує нас відкласти усі життєві турботи і спрямувати свій погляд на Бога, щоб заново відкрити для себе сенс, красу і цінність життя в єдності з Богом та ближніми.

Старайтеся бодай про це пам'ятати, що це — день святий, старайтеся в той святий день більше помолитися, частіше про Бога пам'ятати, серце до неба підносити. Бо можна молитися в кожній ситуації життя, і молитвою стає добра воля людини до Бога молитися (митрополит Андрей Шептицький, *Звернення до вірних, котрі працюють у Німеччині*).

Ця заповідь Божа закликає нас жити у свідомості того, що Бог вже вчинив для нас — створення, спасіння — і що продовжує робити для нас особисто, нашої сім'ї, нашого народу. Закликає до участі у Божому житті — увійти в Його радість, яку Він бажає розділити з нами. Саме тому кульмінацією «святкування дня Господнього» є участь у «спільній справі» нашої парафіяльної спільноти — Божественній Літургії, участь у Пресвятій Євхаристії.

Третьою заповіддю Бог підкреслює, що людина має право на взаємини з Богом і що це є великою честью для неї. Водночас ця Божа заповідь вказує на обов'язок плекати, розвивати, поглиблювати ці взаємини.

Свята Літургія

Розуміння святого дня

Пам'ятай на відпочинковий день, щоб святити його (Вих 20, 8).

У чому цінність дня Господнього?

У неділю Христова Церква святкує День Господній, який Отці Церкви називали «малою Пасхою». Причасником пасхального таїнства віруючий стає у Хрещенні. Тим самим він внутрішньо пов'язується з Літургією Церкви, тому кожен християнин є покликаний до участі в її звершенні (Катехизм УГКЦ 839).

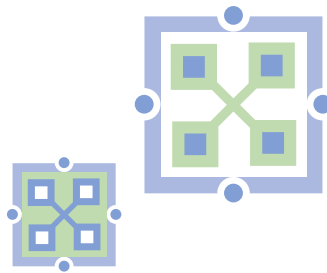
Старий Завіт показує нам дві основні події, пов'язані зі святкуванням святого дня. Сьомого дня Бог відпочив, створивши світ: «І благословив Бог сьомий день і освятив його; того бо дня спочив Бог від усього свого діла, що творячи зробив був» (Бут 2, 3).

Сьомого дня Бог вивів свій народ з рабства й утисків: «Пам'ятай; що ти був рабом у Єгипетській землі і що Господь, Бог твій, вивів тебе звідтіля потужною рукою і простягнутим рамам» (Втор 5, 15).

Святкування ізраїльтянами сьомого дня (суботи) — це видиме свідчення дотримання союзу з Богом. Покаранням за недотримання цієї Божої заповіді була смертна кара. День Господній присвячений пригадуванню Його величних діл (створення, визволення), прославленню Його могутності і присутності серед народу. Це відпочинок разом з Господом.

Шість днів для роботи, але сьомий день на цілковитий спочинок, присвячений Господеві; кожен, хто робитиме якусь роботу в день суботній, буде скараний смертю. Тож нехай сини Ізраїля пильнують суботи та святкують її з роду в рід, як союз віковичний (Вих 31, 15-16).

Для християн Господнім днем замість суботи стає неділя тому, що Ісус Христос воскрес у наступний день після суботи (пор. Мт 28, 1). Християни святкують неділю як день славного Воскресіння Ісуса Христа з мертвих, день спасіння і нового творіння. Кожної неділі ми згадуємо, що для нас зробив Господь: створення, спасіння, а також єднаємося з Ним, беручи участь у Божественній Літургії. В Ісусі Христі ми стаємо учасниками нового союзу з Богом.

Церква, згідно з апостольським переданням, яке бере початок від самого дня Господнього Воскресіння, святкує пасхальне таїнство кожного восьмого дня, який заслужено зветься «Днем Господнім», або ж неділею (II Ватиканський Собор, *Догматична конституція про святу літургію «Священний Собор»* 106).

Святий день відрізняється від інших. Тому й наші дії, думки, почуття в святий день мають бути небуденними. **Осердям святкування дня Господнього є зустріч християнської спільноти для «спільної справи» — Божественної Літургії, Євхаристійної Жертви, ділення.** Жива участь християнина у Божественній Літургії — це перебування в любові Божій, зустріч з Воскреслим Христом та з ближніми.

Значення святкування дня Господнього подає нам Христос: «Суботу установлено для людини, а не людину для суботи» (Мр 2, 27). Суттю недільного відпочинку і молитви є тиша споглядання Бога, поклоніння Йому, умиротворене покладання на Нього. Це творення оазису духу, щоб віднайти себе і витягти з поверховості і шаленого ритму життя.

Крім участі в Божественній Літургії та інших богослужіннях, віруючий християнин святкує святий день, глибше пізнаючи свою віру, утримуючись від важкої праці та чинячи діла милосердя (відвідує хворих, немічних, допомагає нужденним тощо). Святкуючи святий день, християнин видимо сповідує свою віру, визнає себе новим створінням у Христі, членом Його Тіла — Церкви — та очікує Нового Неба та Нової Землі (Катехизм УГКЦ 839).

Священний вимір часу

І благословив Бог сьомий день і освятив його; того бо дня спочив Бог від усього свого діла, що творячи зробив був (Бут 2, 3).

В чому особливість дня Господнього для християн?

У першому розділі книги Буття читаємо, що Творець, відділивши світло від темряви, визначив мірило часу, яким є день. Також бачимо, що сьомий день був іншим від попередніх. Сьомий день є закінченням певного відрізка часу — тижня.

Неділя для християн є святим днем, днем Господнього воскресіння, основою церковного літургійного року. Святий означає інакший, відмінний, небуденний. Отже, й наша поведінка і вчинки в святий день мають бути іншими.

Людина живе в часі, вимірює час днями, тижнями, місяцями, роками, ним позначені початок і кінець нашого земного життя. У цей історичний час входить вічний і неосяжний Бог. Божий Син Ісус Христос народжується, живе і помирає, як людина, а третього дня воскресає і дарує нам спасіння та нове — вічне — життя в Бозі. «Христос, воскреснувши з мертвих, вже більше не вмирає: смерть над Ним більше не панує» (Рим 6, 9).

Кожна неділя — це згадування Пасхи, коли на Божественній Літургії воскреслий Христос являє свою присутність. Неділя є іконою процесу славного зновупришестя. Таким чином Воскресіння як «празників празник» входить у ціле життя людини, освячує його і переображує в свято. Через смерть і воскресіння разом з Христом переходимо із минулості до життя вічного: «нині, і повсякчас, і на віки вічні». Таїнство Пасхи є осердям простору і часу молитви християнина, в якому уприсутнюються події спасіння. Пасха Христа триває в часі, то й молитовне життя Церкви побудоване в трьох колах — добовому, тижневому та річному (Катехизм УГКЦ 559, 537).

Свої обов'язки виконаєте при дотримуванні Божих заповідей, при уникненні гріхів, — це служба, якої Бог від нас домагається. Таким виконанням обов'язків покажіть, що ви християни (митрополит Андрей Шептицький, *Звернення до вірних, котрі працюють у Німеччині*).

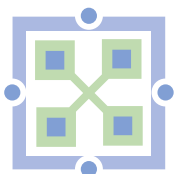
Відпочинок, дозволя

Як маємо святкувати святий день — день Господній?

Працюючи протягом шести днів, відпочиваємо дня сьомого. Третя Божа заповідь вказує нам, що відпочинок освячений Богом і він повинен бути нам на добро і на славу Божу. Святкувати маємо не тільки ми, маємо подбати і про тих, чий відпочинок залежить від нас.

Відпочивати в неділю можемо по-особливому: полишити всі буденні справи, турботи, працю і святкувати. Зустрітися з рідними, друзями, вшанувати важливу подію.

Недільний відпочинок для робітників має превелике значення при вихованні дітей. Робітнику — особливо такому, що працює на великій фабриці, — неділя пригадує обов'язки і радості родинного життя, виховання дітей і потіху, яку приносять родичам добре виховані діти (митрополит Андрей Шептицький, *Про святкування неділі 2*).

Святкувати — це значно більше, ніж не займатись тією роботою, якою заробляємо собі на життя. Людина, наділена Богом величними можливостями і талантами, інколи забуває, що Бог — Вседержитель, і намагається здійснити свої наміри самотужки. Поглинена турботою про найближчих, діяльністю, зароблянням, людина забуває про святкування і відпочинок — перебування в любові найближчих — з Богом, рідними, друзями.

Необхідно зупинитися, щоб побути з найближчими: родиною, друзями, Богом у щирому спілкуванні й застанові, щоб набратися сил і підтримки до щоденних подальших змагань, бо всі наші справи — в Божих руках. Добре zorganizований відпочинок дає нам таку нагоду.

Відпочинок, аби не стати пустою бездіяльністю, що викликає відчуття нудьги, має бути джерелом духовного збагачення та відновлення духовних і фізичних сил. **Відпочинок має служити всебічному розвитку особистості людини та сприяти будівництву гідної спільноти.**

Гріхи проти третьої Божої заповіді

Що робити, а чого уникати, щоб виконати третю заповідь Божу?

Встановлення неділі сприяє тому, щоб «усі могли користуватися достатнім відпочинком і дозвіллям для родинного, культурного, суспільного та релігійного життя (II Ватиканський Собор, Догматична конституція про святу літургію «Священний Собор» 67).

Святковий день — це час відпочинку, призначений для спілкування з Богом і ближніми, для діл милосердя, співпраці, любові. «У неділю і свята не можна виконувати важкої фізичної праці і змушувати інших до неї, а також займатися будь-якою діяльністю з метою заробітку. Далекими від християнського розуміння відпочинку є такі форми розваг, які забирають час, призначений для прослави Бога та діл милосердя» (Катехизм УГКЦ 985).

Важливо подбати про тих людей, які з поважних причин не можуть взяти участь у святкуванні дня Господнього разом з парафіяльною спільнотою. Можемо відвідати їх, допомогти їм бути присутніми на Божественній Літургії або подбати, щоб їх відвідав священник.

У день Господній зберіться разом і переломіть Хліб та дякуйте, визнавши раніше свої гріхи, щоб чиста була ваша жертва (Наука дванадцятьох апостолів).

Участь у Божественній Літургії в неділі та святкові дні є виявом і підтвердженням нашої єдності у вірі та любові з Богом і Церквою.

Крім участі в богослужіннях у храмі, віруючий християнин святкує святий день, глибше пізнаючи свою віру, утримуючись від важкої праці та чинячи діла милосердя (відвідує хворих, немічних, допомагає нужденним тощо). Святкуючи святий день, християнин видимо засвідчує свою віру власними вчинками, способом життя, відносинами з іншими, визнає себе учнем Христа і членом Церкви (пор. Катехизм УГКЦ 839).

До виховної сили Церкви належить і те, що в неділю і свята сходяться усі в церкві, як діти однієї родини сходяться в домі батька. Багаті і вбогі, вчені і прості, старі й молоді через мудрий провід Церкви зближуються до себе. Церква всім пригадує їхні взаємні обов'язки і всім голосить закон любови (митрополит Андрей Шептицький, *Про святкування неділі 2*).

Молитва

Пс 84, 2-6

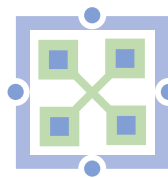
Які ж то вони любі, твої шатра, Господи сил!
Знемагає моя душа й прагне до дворів Господніх!
Серце моє й моє тіло радіють живим Богом.
Навіть пташина знаходить собі хатку, і ластівка собі гніздечко,
куди кладе своїх писклят:
(а я) жертovníки твої, Господи сил, Царю мій і мій Боже!
Щасливі, що живуть у твоїм домі; вони повіки тебе хвалять!
Щасливий чоловік, що має свою силу в тобі і твої дороги має
в своєму серці.

Для роздумів

Який християнський зміст святкування неділі?

Як я святкую день Господній?

Що хочу змінити у моїх звичаях відпочинку?

Самостійно прочитайте:

Тижневе коло молитви // Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха», 555-559.

Християнська вартість відпочинку // Катехизм УГКЦ «Христос — наша Пасха», 983-985.